

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра педагогіки та психології

ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

підготовки

бакалаврів
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

053 Психологія

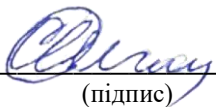
Дніпро-2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія особистості» для студентів спеціальності 053 Психологія освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів для здобувачів вищої освіти II курсу.

Розробник: Ярошко М. М., кандидат психологічних наук

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

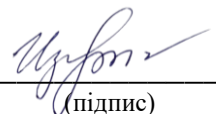
Протокол від «28» серпня 2023 року № 1

Зав. кафедри док. пед. наук, професор С. В. Сапожников
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «29» серпня 2023 року

Гарант освітньої програми к. псих. наук М. М. Ярошко
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «30» серпня 2023 року

Завідувач навчально-методичного відділу І. В. Зеркаль
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Мова викладання	українська	українська
Передумови вивчення навчальної дисципліни.	ОДФ 2. 01 Вступ до спеціальності ОДФ 2. 02 Загальна психологія з практикумом ОДФ 2 .10 Історія психології	ОДФ 2. 01 Вступ до спеціальності ОДФ 2. 02 Загальна психологія з практикумом ОДФ 2 .10 Історія психології
Курс	II	II
Семестр / триместр	4	7
Загальний обсяг годин / кредитів	120/4	120/4
Кількість змістовних модулів	2	2
Годин на аудиторне вивчення	54	12
Годин на самостійне вивчення	66	108
Форма підсумкового контролю	іспит	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія особистості» - є з'ясування особливостей об'єкта, що є предметом вивчення, системи феноменів досліджуваних сучасною психологією, і специфіки методів психологічного дослідження.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. Ознайомити студентів із класичними положеннями психологічної науки про творчість, самореалізацію, зрілість, психічне здоров'я.
2. Створити необхідні умови для опрацювання сучасного досвіду психологічного аналізу особистості, розвинути навички створення психологічного портрету особистості, навички допомоги у вирішенні типових проблем та життєвих завдань окремої особистості.
3. Сприяти розвитку психологічної культури самоаналізу та рефлексії, показати засобами теоретичної та експериментальної психології складність психічного життя особистості, розвивати інтерес до самопізнання та застерегти від спрощених поглядів на природу та феноменологію особистості.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Психологія особистості» забезпечує набуття здобувачами освіти ряду *компетентностей*.

Компетентності, що формуються:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема в контексті організації раннього втручання).

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т. ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК 13. Здатність до планування та здійснення роботи з охорони психічного здоров'я, здійснення психосоціальної підтримки громадян в умовах війни та постконфліктний період.

СК 14. Здатність до здійснення психосоціальної підтримки у дистанційні формі, у важкодоступних місцях в умовах воєнного стану.

Програмні результати навчання:

ПР 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т. ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

Після вивчення курсу «Психологія особистості» студенти повинні **знати**:

- стан сучасної психологічної науки і перспективи її розвитку;
- природу психічного та принципи побудови системи психологічних знань; методологію і принципи психологічного дослідження;
- основні психологічні категорії, їх зміст і перспективи розвитку.

вміти:

- проводити теоретичні, експериментальні дослідження психологічних явищ відповідно до наукового методу;
- визначати причинно-наслідкові залежності між психологічними явищами, давати їм обґрунтовану інтерпретацію;
- визначати предмет психології на сучасному етапі, основні психологічні категорії, їх суть і зміст.

володіти:

- знаннями щодо особливостей поведінки типу особистості, в залежності від різних ситуацій;
- навиками встановлення первинної бесіди в практичній діяльності психолога, в залежності від типу особистості клієнта;
- методами діагностики особистості, з цілю виявлення індивідуально-характерологічних та індивідуально-типологічних особливостей людини;
- знаннями щодо розвитку особистості в різних психологічних концепціях.

4. Зміст програми навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Основи формування особистості.

Тема 1. Особистість та її психологічна характеристика.

Особистість. Індивід. Індивідуальність. Багатозначність підходів до вивчення особистості. Емпірична та психологічна характеристика особистості. Структура особистості в контексті різних підходів. Процеси особистості. Психологічні утворення особистості. Психологічні відмінності особистості та індивідуальності. Психологічні утворення індивідуальності. Принципи вивчення особистості. Ідеографічний та номотетичний підходи. Феномен персоналізації особистості.

Література [4]

Тема 2. Генетичні та нейрофізіологічні основи особистості.

Загальна характеристика властивостей людини як індивіда. Вікові, статеві та конституційні властивості індивіда та їх вплив на психологію особистості. Нейродинамічні властивості індивіда. Біологічний вік і стадії онтогенетичного розвитку. Статевий диморфізм і психологічні особливості, зумовлені статтю. Функціональна організація роботи мозку та особистість. Генетичні основи психології розвитку та поведінки особистості. Основні психологічні властивості, що частково спадково обумовлені. Вплив ге-нотипу на темперамент, емоційність, мову й інтелект особистості.

Література [2,6]

Тема 3. Особистісна організація пізнавальних процесів.

Особистість в інформаційному полі. Світогляд особистості та власна філософія. Особистісна картина світу. Теорія особистісних конструктів. Основний постулат теорії особистісних конструктів. Теорія соціального навчання та локус контролю особистості. Характеристики екстерналів та інтерналів. Самосвідомість особистості. Самооцінка особистості. Панування суб'єктивного досвіду. Я-концепція. Захисні механізми особистості. Пізнавальна типологія особистості.

Література [1,4,6]

Тема 4. Емоційно-вольова сфера особистості.

Емоційна компетентність особистості. Структура емоційного інтелекту. Роль емоційного інтелекту в житті особистості. Емоційний досвід особистості. Емпатія. Характеристики емпатичної особистості. Емоційні та неемоційні особистості, їх характеристики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Психологічні риси, творчість та самоактуалізація.

Тема 5. Мотивація особистості та її спрямованість.

Мотиваційні сили особистості в сучасній психології. Інстинкти життя і смерті як рушійна сила поведінки. Прагнення до переваги та її характеристики. Індивідуація як мотиваційна сила особистості. Екзистенційні потреби особистості. Невротичні потреби особистості. Мотивація: ієрархія потреб. Провідний мотив життя особистості. Функціональна автономія мотивації особистості. Вимоги до адекватної теорії мотивації. Мотивація особистості та її спрямованість.

Література [2,4]

Тема 6. Концепції особистісних рис.

Мовна модель аналізу особистості. Риси особистості та їх властивості (Г. Оллпорт, Г. Айзенк, Р. Кеттел). Базові риси особистості. Модель аналізу особистості за Р. Кеттелом. види даних для характеристики особистості. L-дані. Q-дані. T-дані. «Велика п'ятірка» та її дослідження. Екстраверсія й інтроверсія та їхні психологічні функції. Психологічні відмінності між екстравертами та інтровертами.

Література [3,5]

Тема 7. Психологія поведінки подолання і особистий досвід.

Поведінка подолання. Життєві стратегії подолання. Досягнення особистості. Вчинок як характеристика особистості. Стель та спосіб життя. Продуктивність особистості. Самореалізація та вдосконалення особистості. Праця в житті особистості.

Література [1,4]

Тема 8. Творча особистість, її психологічні риси та самоактуалізація.

Зріла особистість та її характеристики (Г. Оллпорт). Продуктивна особистість (Е. Фромм). Індивідована особистість (К.-Г. Юнг). Самоактуалізована особистість та її характеристики. Розвиток особистості. Вершинні переживання. Особистість повного функціонування і хороше життя (К. Роджерс). Ідентичність особистості та її встановлення (Е. Еріксон). Творча особистість, її психологічний портрет та особливості розвитку. Просоціальна особистість та її психологічний портрет.

Література [1,7]

Тема 9. Розвиток особистості в різних психологічних концепціях.

Епігенетична концепція розвитку Е. Еріксона. Гіпотетична побудова періодизації розвитку зрілої особистості у процесі життя (В. Ф. Моргун, Н.Ю. Ткачова). Концепція когнітивного розвитку (Ж. Піаже). Концепція морального розвитку (Л. Колберг).

Література [2]

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												Форма контролю
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Основи формування особистості.													
Тема 1. Особистість та її психологічна характеристика	16	4	4			8	16	2	2			12	У
Тема 2. Генетичні та нейрофізіологічні основи особистості	16	4	4			8	11					11	У
Тема 3. Особистісна організація пізнавальних процесів	14	2	4			8	11					11	У
Тема 4. Емоційно-вольова сфера особистості	12	2	2			8	12					12	ПК. КР
Разом за змістовим модулем	58	12	14			32	50	2	2			46	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Психологічні риси, творчість та самоактуалізація.													
Тема 5. Мотивація особистості та її спрямованість	12	4	2			6	13					13	У
Тема 6. Концепції особистісних рис	11		4			7	16	2	2			12	У
Тема 7. Психологія поведінки подолання особистісного досвіду	9	2				7	13					13	У
Тема 8. Творча особистість, її психологічні риси та самоактуалізація	15	4	4			7	12					12	У
Тема 9. Розви-	15	4	4			7	16	2	2			12	ПК .

ток особистості в різних психологічних концепціях													КР
Разом за змістовим модулем	60	14	14			34	70	4	4			62	
Усього годин	120	26	28			66	120	6	6			108	

Форми контролю: усне опитування – У
контрольні роботи – КР
перевірка конспектів – ПК
тестування – Т
колоквіум – К
інші - _____

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Тема 1. Особистість та її психологічна характеристика	2	2	-
2	Тема 2. Генетичні та нейрофізіологічні основи особистості	2	-	-
3	Тема 3. Особистісна організація пізнавальних процесів	4	-	-
4	Тема 4. Емоційно-вольова сфера особистості	4	-	-
5	Тема 5. Мотивація особистості та її спрямованість	2	-	-
6	Тема 6. Концепції особистісних рис	4	2	-
7	Тема 7. Психологія поведінки подолання й особистісний досвід	2	-	-
8	Тема 8. Творча особистість, її психологічні риси та самоактуалізація	2	-	-
9	Тема 9. Розвиток особистості в різних психологічних концепціях	4	9	-
	Усього годин	26	6	-

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Темпераментні особливості особистості	4	2	2
2	Підходи до вивчення особистості	4		2
3	Поняття мотивації особистості	4		2
4	Пізнавальні процеси та їх роль в життєдіяльності людини	2		2
5	Діагностика рис особистості	2		2
6	Піраміда потреб людини	4	2	2
7	Соціалізація особистості			2

8	Самооцінка особистості	4		2
9	Стилі поведінки особистості при конфлікті	4	2	2
Усього годин		28	6	24

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Поняття індивід, індивідуальність, особистість			
2	Методи діагностики особистості			
3	Пізнавальні особливості особистості			
4	Направленість особистості			
5	Здібності особистості			
6	Направленість особистості			
7	Етапи розвитку особистості			
Усього годин				

9. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Діагностика пізнавальної сфери дитини			
2	Методи психології, аналіз і порівняння			
Усього годин				

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Дослідницькі підходи в психології особистості	8	12	1
2	Базові категорії психології особистості: індивід, особистість, індивідуальність	8	11	1
3	Культура та соціотипічна поведінка	8	11	1
4	Теорія особистості З. Фрейда	8	12	1
5	Розвиток мислення в онтогенезі (теорія Жана Піаже)	6	13	1
6	Методи та методики вивчення психології особистості	7	12	1
7	Загальна характеристика властивостей людини як індивіда	7	13	1
8	Вікові індивідні властивості та особистість	7	12	1
9	Теорія типів особистості Ганса Айзенка	7	12	1
Усього годин		66	108	14

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

Загальні:

Словесні методи навчання: евристична бесіда; акроматичне пояснення (індукція, дедукція, традукція), розповідь, лекція, інструктаж, робота з підручником.

Наочні методи навчання: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Практичні методи навчання: вправи, практичні й дослідні роботи.

Активні методи навчання: сократівська бесіда, дискусія, кейс-стаді (метод ситуацій).

Методи інформаційно-телекомунікаційних технологій: LMS (Learning Management System) програмні додатки для адміністрування навчальних курсів в рамках дистанційного навчання (Classroom, Prometheus, Quizlet, Udemy, EdX, Coursera, Brainly, Khan Academy, СК-12). WhatsApp, Viber, Telegram.

За характером пізнавальної діяльності:

пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення учнями інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;

репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;

проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);

частково-пошуковий (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);

дослідницький: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

ПРН 1 – навчальна дискусія; робота в малих групах, «займи позицію»;

ПРН 2 - лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проектів; «коло ідей», «акваріум», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», «навчаючись-учусь»; презентація;

ПРН 11 – лекція, проблемне навчання, портфоліо; робота в малих групах; демонстрація, презентація;

ПРН 13 – індивідуальні роботи, метод проектів; «коло ідей», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», рольова гра, імітація, «ток-шоу»;

12. Методи контролю

оцінка вирішення типових завдань;

письмові контрольні роботи;

усне опитування під час занять;

оцінка рефератів по окремих розділах дисципліни з використанням монографічної і періодичної літератури;

дистанційний контроль;

іспит.

13. Розподіл балів, які отримують студенти. Іспит.

Поточне оцінювання та самостійна робота									Підсумковий тест (екзамен)	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	40	100
Поточний контроль										
5	5	5	5	5	5	6	5	5		
Контроль самостійної роботи										
1	2	1	2	1	2	1	2	2		

14. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
83–89	B	добре	
75–82	C		
68–74	D	задовільно	
60–67	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань.

Оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни і професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмного матеріалу. Відмінному рівню відповідає правильна й вичерпна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав усебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачено програмами дисциплін; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83–89	B
	75–82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «дуже добре» (83–89 балів, B) – вище середнього рівня з кількома помилками – виставляється студентам, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «добре» виставляється студентам, які показують систематичний характер знань з дисципліни і вміють самостійно поповнювати свої знання протягом всього навчання;

Оцінка «добре» (75–82 бали, C) – виставляється студентам, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; таким чином, робота студентами виконана, але з певною кількістю помилок.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68–74	D
	60–67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «задовільно» (68–74 бали, D) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але зі значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Задовільному рівню відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене запитання (завдання), якщо студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарата, показав недостатні знання літературних джерел. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили на екзамені помилки при виконанні екзаменаційних завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.

Оцінка «достатньо» (60–67 балів, E) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35–59	FX
Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням	0–34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання.

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове опитування.

Форма підсумкового контролю: іспит.

16. Завдання для іспиту.

Іспит з дисципліни включає виконання студентами індивідуальної роботи. Індивідуальна робота студентів полягає у виконанні індивідуального пошукового творчого завдання та складається з наступних етапів:

- обрання однієї із запропонованих тем;
- теоретичне опрацювання теми через збір, конспектування та анотування наукової літератури;
- аналіз зібраних наукових джерел;
- написання творчого звіту про ступінь розробки даної проблеми в сучасній психологічній теорії та практиці у вигляді наукових тез;
- захист звіту.

17. Питання на іспит

1. Предмет і завдання психології особистості
2. Основні психологічні напрями вивчення особистості.
3. Механізми захисту особистості (за З. Фрейдом)
4. Особистість як предмет пізнання в філософії, соціології, загальній, диференційній та соціальній психології: спільне та відмінне.
5. Базові категорії психології особистості: індивід, особистість, індивідуальність
6. Підхід до вивчення темпераменту Г. Хейманса і Е.Вірсми. Основні принципи, фактори та закономірності розвитку індивіда, особистості та індивідуальності.
7. Підхід до вивчення темпераменту Н.І.Красногорського.
8. Індивідуальні властивості людини та їх роль у розвитку особистості
9. Структура особистості і підходи до її вивчення в психології
10. Особистість в системі персонотезиса: психологічні особливості.
11. Розвиток особистості і стаття
12. Соціально-психологічні теорії особистості (А. Адлер, Е. Фромм, К. Хорні)
13. Періодизація розвитку індивіда, особистості та індивідуальності
14. Властивості нервової системи як природна основа індивідуальних відмінностей
15. Продуктивні прояви індивідуальності: самоактуалізація і самореалізація
16. Індивідуальні особливості вольової регуляції діяльності особистості. Психологічний захист.
17. Проблема психологічної особистості в концепції класичного психоаналізу.
18. Періодизація захисних механізмів в теорії психоаналізу.
19. Вольова регуляція поведінки. Функції вольових процесів.
20. Періодизація вікового розвитку за З. Фрейдом: психосексуальна теорія особистості.
21. Розвиток людини в системах біогенетичного, соціогенетичного, персонотезисного підходів.
22. Співвідношення типів нервової системи і темпераменту.
23. Гуморальні теорії типів темпераменту.
24. Аналітична модель особистості за К. Юнгом.
25. Статевий диморфізм і психологічні характеристики індивіда.
26. Уявлення Б. Г. Ананьєва про темперамент.
27. Основні стратегії вивчення структури особистості в рамках антропоцентричної парадигми (за О.Г. Асмоловим).
28. Формування гендерної ідентичності.
29. Підхід до вивчення особистості Г. Саллівана.

30. Типологічні особливості прояву властивостей нервової системи, виділені Є.П. Ільїним.
31. Особливості соціально – когнітивного научування за А. Бандурою.
32. Підхід В. Вундта до розгляду темпераменту.
33. Особистість в системі соціогенезу та персоногенезу.
34. Концепція гендерних відмінностей у соціальній поведінці С. Крос і Л. Медсон: сутність підходу.
35. Підхід до вивчення темпераменту С. Берта.
36. Підхід до вивчення темпераменту Н.І.Красногорського.
37. Динамічний підхід до вивчення характеру.
38. Співвідношення природного і соціального в структурі індивідуальності.
39. Стадії особистісного розвитку за З. Фрейдом.
40. Види та структура захисних механізмів особистості.
41. Вікові особливості статевих відмінностей в прояві агресії.
42. Порушення, бар'єри, труднощі міжособистісного неформального спілкування.
43. Мотивація і мотиви: спільне та відмінне.
44. Самореалізація особистості як діяльність.
45. Відхилення в поведінці дитини.
46. Діяльнісна теорія особистості (С.Л. Рубінштейн, А.Н. Леонтьєв, К.А. Абульханова-Славська, А.В.Брушлинский).
47. Вікова періодизація розвитку особистості: Д. Б. Ельконін
48. Індивідуальні властивості особистості.
49. Когнітивістський підхід до особистості: К. Левін, Дж. Келлі
50. Гуманістична теорія особистості К. Роджерса.

18. Методичне забезпечення

1. навчальна програма дисципліни;
2. робоча навчальна програма дисципліни.
3. залікові матеріали;
4. конспекти лекцій;
5. інформаційно-методичне забезпечення практичних та семінарських занять;
6. інформаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів.

19. Рекомендована література

Основна:

1. Бригадир М. Б., Бугерко Я. М., Ревасевич І. С. Загальна психологія. Збірник кейсів : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2017. 35 с.
2. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник для ВНЗ; Міністерство освіти і науки України ; Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 111 с.
3. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник : у 2 т. Вид. 5-те, виправл. і допов. Львів : Апріорі, 2016. Т. 2. 358 с.
4. Варій М. Й. Психологія особистості : посібник. Київ : Сварог, 2023. 592 с.
5. Загальна психологія: Хрестоматія. Навчальний посібник / Л. В. Долинська Л. В. та ін. Київ : Каравела, 2017. 640 с.
6. Калюжна Є. М. Теоретико-методологічні проблеми психології : навчальний посібник. – Київ : ПІК ДСЗУ, 2019. 136 с.
7. Кацавець Р. С. Психологія особистості : навчальний посібник. Київ : Алерта, 2021. 134 с.
8. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Каравела, 2017. 400 с. (Рекомендовано МОН України.).

Допоміжна:

1. Сидоренко О. Б. Практикум з вікової та педагогічної психології : навчальний посібник для студентів подвійних спеціальностей з психологією. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 262 с.
2. Кордунова Н. О. Геронтопсихологія : методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2015. 59 с.
3. Козлова О. А. Соціальна психологія особистості та спілкування : практикум для студентів спеціальності 6.030101 «Соціологія». Харків, НТУ «ХП», 2017